

стабільності та адаптації до соціальних умов. Отже, для зменшення негативного впливу воєнного стану на емоційну складову підлітка необхідно створювати умови для надання психологічної підтримки, розвитку стійкості та забезпечення соціальної підтримки. Забезпечення доступу до терапевтичних методів і належного соціального оточення сприятиме успішному подоланню емоційних труднощів і мінімізації довготривалих психологічних наслідків.

Список використаних джерел:

1. Астремська І. В., Рожова О. А. Депресія як передумова розвитку психічних та соматичних захворювань. *Габітус*. 2024. № 55. С. 173-177. URL: <http://habitus.od.ua/55-2023>.
2. Астремська І., Фомін А. Теоретичний розгляд тривожних станів в осіб, які постраждали внаслідок військового конфлікту в Україні. *Психологічні студії*. 2023. № 4. С. 5-10.
3. Грицюк І. М., Магдисюк Л. І. Дослідницькі методи в різних галузях практичної психології: навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 248 с.
4. Магдисюк Л. І., Павлова Б. В. Психологічний портрет неповнолітнього правопорушника та особливості його створення. *Психологічні студії*. 2022. № 2. С. 45-49.

Лола НЕМОНОВА

здобувач вищої освіти

Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

Інна ШИНКАРЕНКО

доцент кафедри психології,
соціології та педагогіки

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ В ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Останнім часом у суспільно-гуманітарних науках спостерігається зростаючий інтерес до гендерних досліджень. Проте часто виникає плутанина між такими поняттями, як «статеве виховання», «статева соціалізація», «гендерна освіта» та «гендерне виховання», хоча суть досліджуваної проблеми залишається незмінною. Тому важливо уточнити понятійний апарат гендерології. На відміну від статі, яка є естетичним і незмінним біологічним аспектом чоловіка та жінки, гендер розглядається як складний соціокультурний конструкт. Він верифікується через різницю в ролях, поведінці, а також ментальних і емоційних характеристиках, які асоціюються з чоловічістю та жіночістю (типові чоловічі та жіночі якості), що формуються суспільством. Не біологічна стать, а соціокультурні норми та гендерні стереотипи визначають психологічні якості, здібності та види

діяльності, які вважаються прийнятними для чоловіків і жінок, заохочуючи одні і негативно оцінюючи інші. Важливо зазначити, що гендер не є незмінним або універсальним: в різних соціальних контекстах гендерні ролі та стереотипи можуть значно варіюватися [1, с. 220].

Отже, гендер є соціокультурною та символічною конструкцією статі, яка визначає конкретний асоціативний зв'язок, сприяє ефективній комунікації та підтримує соціальний порядок. Інакше кажучи, гендер – це система цінностей, норм і характеристик, що моделюються суспільством і підтримуються соціальними інститутами. Вона охоплює поведінку, стиль життя, способи мислення, ролі та взаємозв'язки між жінками та чоловіками, які індивіди набувають у процесі соціалізації. Ця система насамперед формується під впливом соціального, політичного, економічного та культурного контексту їхнього існування і відображає уявлення про жінок та чоловіків залежно від їхньої статі [2, с. 117].

Актуальність теми гендерних особливостей професійної орієнтації у осіб юнацького віку в Україні, особливо в умовах воєнного стану, на нашу думку, є надзвичайно важливою. По-перше, в умовах війни відбуваються зміни в традиційних гендерних ролях. Жінки беруть активну участь у захисті країни, що змінює суспільні уявлення про їхні можливості та місце в професійній сфері. В умовах війни та економічної кризи молодь стикається з нестабільністю на ринку праці, що може вплинути на їхні професійні орієнтири. Це також може вплинути на доступність освіти та професійної підготовки, але треба зазначити, що війна підвищує попит на фахівців у сфері медицини, психології, логістики, інформаційних технологій та інших галузях, що відкриває нові можливості для молоді. Якщо розглядати цю тематику погляду на психологічні аспекти, то можемо зауважити, що війна викликає стрес і тривогу у молоді, що може вплинути на їхні професійні орієнтири. Потреба в психологічній підтримці стає критично важливою, і молоді потрібні фахівці, які можуть допомогти в цій сфері. На нашу думку, в умовах війни спостерігається зростання усвідомлення важливості гендерної рівності. Державні та недержавні організації працюють над підтримкою жінок у професійній сфері, що може позитивно вплинути на їхню професійну орієнтацію.

Гендерні особливості професійної орієнтації у осіб юнацького віку є важливим аспектом вивчення, оскільки вони можуть суттєво впливати на вибір кар'єри та подальший професійний розвиток молоді. На нашу думку, треба розглянути таке явище, як стереотипи. Суспільні стереотипи можуть формувати уявлення про «чоловічі» та «жіночі» професії. Наприклад, інженерія та технології часто асоціюються з чоловіками, тоді як соціальні професії, такі як вихователь або медсестра – з жінками. Гендерний стереотип – це один із видів стереотипів, заснований на прийнятих у суспільстві уявленнях про фемінізм, тобто жіноче і маскулінізм, тобто чоловіче. Століттями у людей склалися стереотипні уявлення про образ чоловіка та жінки, які досі

поширюються на всіх представників тієї чи іншої статі, незалежно від їх індивідуальних особливостей та віку. Наступним чинником, який має вплив на вибір професії підлітків, є вплив родини, що може суттєво змінювати вибір професії. У деяких культурах є певні очікування щодо того, яку кар'єру повинні вибрати хлопці та дівчата [3, с. 25].

Можемо виокремити також психологічні особливості професійної орієнтації в осіб юнацького віку [4, с. 169]:

1. Підлітки формують свою гендерну ідентичність, що може впливати на їхні професійні інтереси. Наприклад, дівчата можуть віддавати перевагу професіям, які пов'язані з комунікацією і допомогою, у той час як хлопці можуть бути більш схильні до технічних спеціальностей.

2. Гендер може впливати на рівень впевненості молоді у своїх здібностях. Дівчата часто демонструють меншу впевненість у STEM-навичках, що може вплинути на їхній вибір кар'єри.

Але треба зазначити, що в умовах сьогодення, зі зміною суспільних норм спостерігається поступове збільшення кількості жінок у традиційно чоловічих професіях, таких як інженерія та технології. Це відбувається завдяки зміні суспільних норм, підтримці освітніх ініціатив, змінам у медіа та розвитку кар'єри. На нашу думку, цей процес є важливим кроком до досягнення гендерної рівності та подолання стереотипів у професійній сфері.

Отже, можемо зробити висновок, що актуальність теми гендерних особливостей професійної орієнтації у юнацькому віці в Україні в умовах воєнного стану зумовлена змінами в суспільстві, економічними викликами, адаптацією освітніх програм і необхідністю підтримки гендерної рівності.

Важливо досліджувати цю тематику, щоб забезпечити молоді можливість обирати професії, що відповідають їхнім інтересам і здібностям, а також враховувати сучасні потреби країни. Гендерні особливості професійної орієнтації у юнацькому віці визначаються багатьма факторами, включно з соціальними стереотипами, психологічними аспектами, освітніми можливостями та впливом медіа. Важливо працювати над подоланням цих бар'єрів, щоб забезпечити молоді рівні можливості для вибору професії, що відповідає їхнім інтересам і здібностям.

Список використаних джерел:

1. Олійник Н. М., Імбер В. В., Білик Т. І. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2022. С. 217-225.

2. Барчій М. С., Воронова О. Ю., Пензелик В. С. Гендерні особливості ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти. *Становлення особистості професіонала у постковідному просторі*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Мукачєво, 12-13 травня 2022 р.). Мукачєво : МДУ, 2022. 199 с.

3. Мілорадова Н. С., Мовміга Н. К. Гендерні особливості професійного становлення особистості студента. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2015. № 3. С. 22-32.

4. Ламаш І. В. Гендерні дослідження професійної діяльності у зарубіжній психології. *Вісник Національного університету оборони України*. 2011. № 4. С. 166-171.